

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİS BAŞKANLIĞINA

Türkiye'nin dört bir yanında yaşanan ve tarımsal üretime büyük darbe vuran zirai don felaketinin; tarımsal üretim üzerindeki etkilerinin, bölgesel bazda ortaya çıkan zararların ve üreticilerin uğradığı maddi kayıpların belirlenmesi, alınması gereken önlemlerin ve destek mekanizmalarının tespit edilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz. 15.04.2025

Bülent KAYA
İstanbul Milletvekili
Grup Başkanı

GEREKÇE

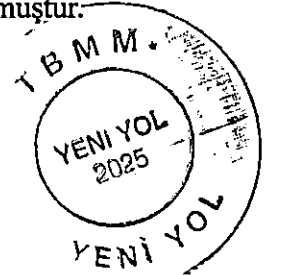
2025 yılının Şubat, Mart ve Nisan aylarında Türkiye genelinde meydana gelen zirai don felaketleri, tarımsal üretim üzerinde çok ağır etkiler bırakmıştır. Ülkemizin dört bir yanında etkili olan bu doğa olayı, sadece çiftçilerimizin geçim kaynaklarını değil, aynı zamanda tarımsal üretimin devamlılığını, kırsal istihdamı ve gıda arz güvenliğini tehdit etmektedir.

21–25 Şubat tarihlerinde Çukurova Bölgesi'nde, başta Adana, Mersin ve Hatay olmak üzere birçok ilde limon, portakal, mandalina gibi narenciye ürünlerinde; erkenci karpuz tarlalarında ve açıkta sebze üretim alanlarında ciddi zarar meydana gelmiştir.

21–22 Mart tarihlerinde özellikle Ege Bölgesi'nde, başta Manisa ve İzmir olmak üzere üzüm bağları yoğun şekilde etkilenmiştir. Türkiye'nin dünya sıralamasında ilk sırada yer aldığı sultaniye kuru üzüm üretimi, bu dönemde henüz sürgün dönemindeki bağlarda yaşanan don sebebiyle ağır kayıplara uğramıştır.

10–13 Nisan tarihleri arasında ise ülke genelini kapsayan geniş çaplı bir don olayı yaşanmış, birçok bölge ikinci kez don felaketiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu kapsamda:

- Malatya'da, dünya kuru kayısı üretiminin %85'ini karşılayan milyonlarca kayısı ağacı büyük oranda zarar görmüştür. Bu durum yalnızca tarımsal üretimi değil, kentin genel ekonomisini de derinden sarsmıştır.
- Manisa, ikinci kez etkili olan dondan ötürü üzüm bağlarında büyük kayıplar vermiştir.
- İzmir, özellikle Menemen, Kemalpaşa ve Aliaga gibi ilçelerde üzüm, erik, kiraz gibi meyve türlerinde don kaynaklı rekolte kayıpları yaşamıştır.
- Bursa'da, başta İznik ve Orhangazi olmak üzere şeftali, nektarin, erik, armut, zeytin, incir ve kiraz gibi meyve türlerinde ağaçların %90'ı don zararına uğramıştır. Bursa, Türkiye'nin armut üretiminin %43'ünü, şeftali üretiminin %15'ini karşılayan kritik bir üretim merkezidir.
- Karaman, elma üretiminde Türkiye'nin en önemli merkezlerinden biridir. Çiçeklenme dönemindeki 16 milyondan fazla elma ağacının büyük çoğunluğu Nisan ayında yaşanan don olayından etkilenmiştir.
- Amasya ve Niğde, elma ve kiraz üretimiyle öne çıkan illerimizdir. Her iki ilde de çiçek dönemindeki meyve ağaçları büyük zarar görmüştür.
- Kahramanmaraş'ta kayısı, ceviz ve elma üretim alanlarında ciddi hasar oluşmuştur.

- Hatay, açıkta yapılan patates üretimi ve narenciye bahçelerinde ciddi don zararları yaşamıştır.
- Burdur, badem ve ceviz üretiminde önemli bir yere sahiptir. Özellikle çiçeklenme dönemine denk gelen don, birçok meyve türünde hasara yol açmıştır.
- Elazığ, dut, kayısı, üzüm ve ceviz gibi türlerde don nedeniyle rekolte kaybı yaşamıştır.
- Tokat, özellikle kiraz, elma, ceviz ve şeftali üretiminde önemli bir merkezdir ve bu bölgelerde de ciddi zarar bildirimleri yapılmıştır.
- Ordu, Giresun ve Sakarya, Türkiye'nin fındık üretiminde söz sahibi illeridir. Bu bölgelerde özellikle sahil ve orta kesimlerdeki fındık bahçeleri don olayından etkilenmiş, %25'e varan zarar oranları kaydedilmiştir.
- Çorum'da ceviz ağaçlarında don zararı bildirilmiştir.
- Konya'da meyve ağaçları ile birlikte erken ekilen buğday, kanola ve şekerpancarı tarlaları don olayından etkilenmiştir.
- Tekirdağ, Marmara Bölgesi'nin önemli üzüm üretim merkezlerinden biridir. Burada da donun etkisiyle sürgünler zarar görmüştür.
- Sakarya ve Düzce, fındıkla birlikte diğer meyve türlerinde ciddi kayıplar yaşamıştır.

Yukarıdaki tablo, Türkiye tarımının neredeyse tamamını etkileyen bir doğal afetle karşı karşıya kaldığını gözler önüne sermektedir. Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı'nın da ifade ettiği gibi, bu süreçte bazı bölgelerde son 30 yılın en düşük sıcaklıkları kaydedilmiş, 2014 yılından bu yana en büyük zirai don felaketi yaşanmıştır.

Bu afet yalnızca çiftçilerimizin üretimini değil, aynı zamanda tüketicinin sofrasına ulaşacak sebze ve meyve fiyatlarını da doğrudan etkileyecek; gıda enflasyonunu körükleyecek bir krizdir. Özellikle tarımsal faaliyetlerini öz sermayesiyle sürdüren küçük ve orta ölçekli çiftçiler, ürün kaybı nedeniyle gelir elde edemeyecek, borçlarını ödeyemez duruma gelecektir. Zaten artan üretim maliyetleri nedeniyle zor durumda olan üreticilerimiz için bu felaket, adeta bel bükücü bir darbe olmuştur.

Zarar tespitlerinin hızlı şekilde tamamlanması, borçların ertelenmesi, nakdi destekler ve faizsiz kredi olanaklarının sunulması büyük bir zorunluluk haline gelmiştir. Aksi halde, birçok üretici üretimden çekilmek zorunda kalacak, bu da kırsalda yaşamı, tarımsal sürdürülebilirliği ve gıda güvenliğini tehlikeye atacaktır.

